

stnega zakona, ker se more ta preizkušnja izvršiti šele potem, ko je v stavbnem postopanju preizkušeni projekt ugotovljen, iz katerega je povzeti, ali je sploh dan slučaj cestne porabe in ali je z ozirom na vloženi, s stališča stavbnega reda neoporečni projekt mogoče podeliti zanj to dovoljenje.

V predstojećem slučaju je sicer deželni odbor odredil uvedbo stavbnega postopanja, česar občina kot podrejeno stavbno oblastvo prve stopnje pred upravnim sodiščem ne more izpodbijati. Vendar pa je, ne da bi počakal uspeh stavbnega postopka, že v naprej podelil dovoljenje za premostitev ceste, kar se po predidocih izvajanjih ta čas še ni moglo zgoditi.

Zaraditega se je moralo izpodbijano odločbo razveljaviti radi pomanjkljivega postopanja, s čemer pa seveda ostane nedotaknjeno občini dano naročilo, da uvede novo stavbno postopanje.

K—r.

Književna poročila.

Dr. Karel Slanc. Zadruga in njen pomen v razvoju človeštva. Redovito izdanje Socialne Matice. Gorica. 1913. Sodil bi človek ob temle delcu, da se bo moralo naše mlado pravniško in socialno slovstvo do zrelosti prekopati stoprav skozi nekakšen Sturm in Drang. Ni-li bolj koristno, da se ubranimo takih mladinskih bolezni s primerno — profilakso? Pisatelj je na čelo drugega dela spisa postavil Goethejev citat, da ga ni lastni dovtip poučil, ampak dvoje rojenic; kot taki um veljata spretnost gospodarjenja (ne gospodarjenja) in znanost o gospodarstvu. Mi bi pa — seveda v nekoliko drugačnem zmislu — ta rek uporabili za ves njegov spis. Čitaj. Zapaziš med rojenicami Kropotkina, Gierkeja, tudi še več neoporečnih tvrdk, toda najdeš tudi polete k avtorjem, ki na višini srednje učenih, časih celo ilustriranih listov s kaj „plastičnimi opisi“ uzirajo marsikaj: n. pr. da so sodobni vladarji večjih držav (pisatelj bi rekel — ne sedanji — ampak „zdajšnji vladarji“) samo „moderne centralne osebe“, ne več mistične prikazni à la Wuotan na železnici . . . (str. 50). Niti v posameznostih niti v celotnem sestavu ni ta spis študija, marveč le nekaj gradiva je zbranega, in morda bi bolj večše pero izoblikovalo iz tega kaj jedrnatega. Pisatelju se je pa posrečilo zgol, ustvariti popolnoma nekritičen quodlibet, ki pozdravlja in proslavlja vse, kar le količkaj diši po zadrugi, pa bilo tako ali tako. Predelavši nekaj zgodovine in dospevši do III. dela, kjer nastopa s samostojnimi mislimi in nasveti za Slovence, stisne pest proti „nesrečnim“ agrarskim komisijam, ki razdeljujejo še to, kar je ostalo še skupne zemlje in skupnih pašnikov. Ali je mar ta pozni razvoj denarnega gospodarstva nevaren? Je-li pisatelju neznan obupni položaj zemljiških knjig glede agrarskih zadrug? Hoče-li od smrti zbuditi anahronistično albedo? Menda jo zamenjava z zadrugami novega časa.

Topla ljubezen do Trsta privede našega pisatelja do obžalovanja, da ni bil nikdo prosil Kotnika, naj bi svoj veliki denar raje podaril za podporo revnih dijakov; deset vrstic potem pa pisatelju ne zadošča več — Združena Slovenija z vseučiliščem v Trstu, ampak reklamira Primorje, Dalmacijo, celo Hrvate onkraj Sotle. Ne mislimo se prerekati o tem, bi li bila naša kmečka mladina zares še bolj ubožna, če bi vasovanja ne bilo, toda pisatelj pravi dobesedno; „tega (vasovanja namreč) k sreči nobena cerkev ne bo morala zatreti in tudi ne bi hotela, ker ima v vsaki veri seksualni element svojo veljavo, brez njega niti ne bi mogle živeti“. Kdo to razume? Skratka: Pisatelj jo še najbolje vozi, dokler in koder ga vodijo Kropotkin, Marx, Grundtwig (danske zadruge); embrionalno pa je, o čemer modruje on sam. Pri tem gre nekaj zrna po zlu še zato, ker je spis očitno v naglici narekovan na pisalni stroj. Sodimo po stvarni razporedbi, po slogu in po vsem. Srednjeveške cehe so na koncu razprave. In slog! Poleg zanemarjenja pravila, da negacija zahteva genitiv, nas bodejo stavki, ki so le stežka ali pa sploh niso umljivi (stran 33, prvi stavek novega odstavka itd.). Tole prihaja po vzetju večjega dela (sic st. 35) od drugod, pa se prevod ne posreči. Lepo je, če se človeku življenje mirno odvija (str. 31), toda pisatelja opozarjamo, da ga bodo naši Kraševci črteli (str. 47), ako jim bo prišel z zadrugami, ki kmetujejo s kolobarenjem (prav kolobarjenjem); glej str. 32 sl. Poučili ga bodo, kako se pri njih taka reč, njena raba ali užitek, omeče in ometava. Gens (Horde, član) ni bila in ne bo nikdar gruča (str. 16. 20), ampak vedno le rod. Četudi bi s Kropotkinom upravičeno govorili o dobi „vaške marke“, pa vendar ne bi šli tako daleč, da bi le kot „gmajno, ustanovino, skupnost, skupščino, spolovinsko zemljo, ometno zemljo itd.“ naravni obsed kmečkih upravičencev poznejših časov in današnjih dni pri nas krstili za vaško marko. Pravniško polje je pri nas tisto poprišče, kjer marsikdo misli, da sme svobodno besede kovati in jezikovna pravila podirati. Tudi Slančeva „Zadruga“ se je v tem oziru zelo ojunčila.

Dr. G.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1914.

— (Osebne vesti.) Najvišje odlikovanje: Podeljen je naslov in značaj sekijskega šefa ministrsk. svetniku v prezidiju ministrskega sveta dr. Iv. Žolgerju na Dunaju; višj. dež. sodnem svetniku v Gradcu Ant. Levcu ob njegovi upokojitvi red železne krone tretjega reda. — Imenovani so za višje dež. sod. svetnike, dež. sodni svetniki: dr. Jakob Toplak v Ljubljani na mestu, dr. Viljem Janežič v Mariboru in dr. Franc Glas v Gradcu za višje deželno sodišče v Gradcu, dr. Adolf Boschek v Ljubljani za Celje, dr. Alojzij Steinberger v Gradcu za višje dež. sodišče v Gradcu; za okrajnega sodnika in sodnega predstojnika sodnik Ivan Hutter v Litiji za Idrijo in okrajni sodnik dr. Herman Watzulik v Celji za Gornjo Radgono; za okrajnega sodnika sod-